

УДК 311:338

О. І. Строчакенко,
аспірант, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

ОЗНАКИ КЛАСИФІКАЦІЇ СТАТИСТИЧНИХ ОДИНИЦЬ ПРИ ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СТАТИСТИКИ

О. Strokachenko,
PhD-student, Taras Shevchenko Kyiv National University. Kyiv

ELEMENTS OF STATISTICAL UNIT REGISTER'S CLASSIFICATION IN INFORMATION SYSTEM ENERGY STATISTICS

У статті розглядаються класифікаційні ознаки суб'єктів Реєстру статистичних одиниць згідно національних статистичних класифікацій та довідників. Реєстр статистичних одиниць є джерелом даних для інформаційної системи енергетичної статистики, тому важливе забезпечення сумісності між цими системами.

The study highlights elements of Statistical unit register's classification. Untit's classification is implementing according to statistical classifications and reference book. Statistical unit register is source of data to information system energy statistics therefore synchronizing of these systems is important part for data import.

Ключові слова: Реєстр статистичних одиниць, статистичний реєстр підприємств, інформаційна система енергетичної статистики, електроенергія.

Key words: Statistical unit register, statistical company register, information system energy statistics, electricity.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах зростання обсягу інформації необхідною стає автоматизація процесу її введення та обробки.

При достатньому технічному та програмному рівні можливості обробки інформації багатьох процесів в Україні здійснюється вручну. Зокрема це стосується енергетичної статистики. Тому важливим є створення і реалізація механізму для інтеграції статистичних даних, що надходять від респондентів і, як наслідок, уникнення багатьох проміжних етапів обробки інформації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження в цьому напрямі є суто теоретичними, їх результатами є законопроекти та нормативно-правові акти, кількість та якість яких стабільно збільшується.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Згідно закону України "Про державну статистику" інформаційна система органів державної статистики — це сукупність технічних, програмних, комунікаційних та інших засобів, які забезпечують процес збирання, накопичення, опрацювання, поширення, збереження, захисту та використання статистичної інформації [2].

Отже, хоча така система в Україні і існує, на багатьох етапах функціонує на основі "ручної" обробки інформації.

Першим етапом формування інформаційної системи енергетичної статистики є створення бази даних підприємств енергетичної та вугільної галузей промисловості.

МЕТА СТАТТІ

Мета роботи — систематизувати інформацію про існуючі ознаки класифікації суб'єктів господарювання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В Україні існує Реєстр статистичних одиниць, що веде Головним міжрегіональним управлінням статистики в м. Києві.

На початковому етапі розробки інформаційної системи енергетичної статистики імпорту даних із Реєстру статистичних одиниць є неможливим, оскільки не забезпечена сумісність даних та, насамперед, немає доступу до Реєстру статистичних одиниць. Але, в будь-якому випадку, при створенні такої системи необхідне вивчення, аналіз структури бази даних державного реєстру.

Реєстр статистичних одиниць (PCO) — це автоматизована інформаційна система, призначена для збирання, накопичення, захисту, опрацювання, поширення, викори-

стання та зберігання даних щодо статистичних одиниць. Статистичні одиниці призначені для забезпечення можливості проведення статистичних спостережень та здійснення аналізу отриманих даних [8].

Структура РСО наступна:

- статистичний реєстр підприємств,
- статистичний реєстр фізичних осіб-підприємців.

При цьому одному підприємству відповідає одна юридична особа, але юридична особа може мати більше одного підприємства.

Основними джерелами інформації для формування РСО є:

- відомості від державних реєстраторів щодо вчинення реєстраційних дій (щоденні надходження),
- дані статистичних спостережень (включаючи фінансову звітність);
- дані інших адміністративних органів державної влади (Державної податкової адміністрації, Пенсійного фонду, Фонду державного майна тощо).

З метою забезпечення сумісності РСО з іншими інформаційними системами статистичні одиниці класифікують відповідно до національних статистичних класифікацій та довідників:

- класифікація організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ),
- класифікація видів економічної діяльності (КВЕД),
- класифікація інституційних секторів економіки (KICE),
- класифікація країн світу (ККС),
- класифікація валют (КВ),
- класифікація органів державного управління (КОДУ),
- класифікатор адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ) [8].

Об'єктом Класифікації організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ) є визначені чинним законодавством організаційно-правові форми юридичних осіб та їх відокремлені підрозділи: філії, представництва, а також підприємці — фізичні особи, які не мають статусу юридичної особи [5].

У КОПФГ виділяють наступні групи:

- підприємства (код 100),
- господарські товариства (код 200),
- кооперативи (код 300),
- організації (установи, заклади) (код 400),
- об'єднання підприємств (юридичних осіб) (код 500),
- відокремлені підрозділи без статусу юридичної особи (код 600),
- об'єднання громадян, профспілки, благодійні організації та інші подібні організації (код 800),
- інші організаційно-правові форми (код 900) [5].

Об'єктами Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД) є види економічної діяльності юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців, що їх на вищих рівнях класифікації групують у галузі [3].

Структура кодового позначення об'єкта КВЕД: Y XX.XX, де Y — секція (літери латинської абетки від А до U), XX — розділ, XX.X — група, XX.XX — клас [3].

КВЕД гармонізовано на рівні розділу з Міжнародною стандартною галузевою класифікацією всіх видів економічної діяльності (ISIC, Rev. 4 — 2008) та на рівні класу з Класифікацією видів економічної діяльності ЄС (NACE, Rev. 2 — 2006).

На відміну від попередніх редакцій, КВЕД не має рівня підсекції через відсутність такого рівня в базовій класифікації ЄС — NACE. За результатами перегляду у КВЕД також немає рівня підкласу, що зумовлено значною деталі-

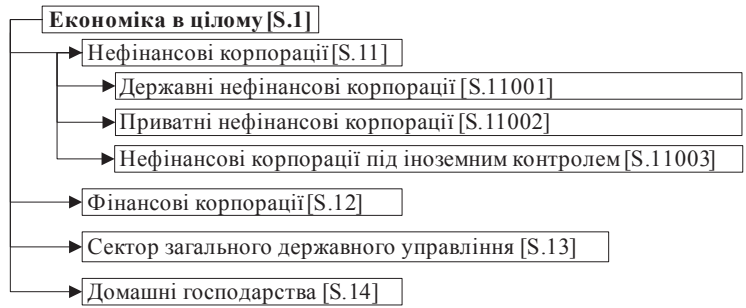

Рис. 1. Структура класифікації за інституційними секторами економіки

зацією класів у NACE. З огляду на це КВЕД є національною класифікацією, ідентичною базовій міжнародній статистичній Класифікації видів економічної діяльності ЄС NACE.

Об'єктом Класифікації інституційних секторів економіки (KICE) є інституційні одиниці, які відповідно до міжнародного стандарту СНР-93 відносяться до певного сектору (підсектору) економіки [1].

Інституційні одиниці поділяються на дві великі групи:

- юридичні особи, що створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства, незалежно від того, які особи або суб'єкти можуть володіти ними чи контролювати їхню діяльність;
- фізичні особи або групи осіб у формі домашніх господарств [1].

Основними видами юридичних осіб є корпорації (включаючи квазікорпорації), некомерційні організації, органи державного управління.

Термін "корпорація" у контексті KICE використовується як узагальнюючий термін для господарських товариств [1].

Корпорації — це інституційні одиниці, що створені спеціально з метою ринкового виробництва товарів та послуг і є джерелами прибутку чи іншої фінансової вигоди для своїх власників. У ринковій економіці корпорації вважаються основною інституційною формою підприємництва [2].

Для формування бази даних підприємств енергетичної та вугільної галузі необхідний імпорт даних тільки з сектору S.11 — "Нефінансові корпорації".

Сектор нефінансових корпорацій (S.11) включає підприємства, основною діяльністю яких є виробництво ринкових товарів чи надання нефінансових послуг. Ця частина списку є базою для формування генеральних сукупностей (основ вибірки) для кожної галузі статистики підприємств незалежно від типу статистичної одиниці (підприємство, місцева одиниця, одиниця за видом економічної діяльності) [1].

Для формування бази даних підприємств енергетичної та вугільної галузі необхідний імпорт даних тільки з сектору S.11 — "Нефінансові корпорації".

Об'єктом Класифікації курсів валют (КВ) є національні валюти зазначених у міжнародному стандарті ДСТУ ISO 3166 держав світу [7].

Національна статистична класифікація валют має два види кодів:

- тризначний цифровий,
- тризначний літерний (на підставі латинської абетки) [7].

Структурно класифікація складається з трьох блоків: коду; назви валюти українською та англійською мовами.

Класифікація валют містить такі підрозділи:

- показчик цифрових кодів валют (у порядку зростання кодів);

— показник літерних кодів валют (в абетковому порядку кодів) [7].

Підготовку змін до класифікації валют здійснюють Науково-дослідний інститут статистики і управління методології та планування Державного комітету статистики України.

Зауважимо, що в законі України "Про затвердження класифікацій валют та держав світу" чинною є тільки класифікація валют, а класифікація країн світу визначається в наказі Державного комітету статистики України "Про затвердження класифікації країн світу".

Об'єктами Класифікації країн світу (ККС) є країни (сучасні і колишні), залежні та інші території, щодо яких є особлива геополітична зацікавленість, а також назви їхніх адміністративно-територіальних одиниць для універсального використання в різних сферах [6].

Об'єкти класифікації (всі країни світу) для статистичних цілей групують за різними ознаками (географічним положенням, регіоном, ступенем розвитку).

Класифікація адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ) містить назви адміністративно-територіальних об'єктів України, інформацію про адміністративне підпорядкування та додаткову інформацію.

До бази входить інформація про такі адміністративно-територіальні об'єкти: Автономна республіка Крим, області, райони, райони в містах, міста, селища міського типу, сільради, селища, села [4].

Для всіх типів об'єктів представлені такі атрибути: код КОАТУУ станом на квітень 2008 року, назва українська, назва російська, назва англійська, адміністративне підпорядкування.

Для всіх об'єктів, окрім населених пунктів та районів міст, вказані їх адміністративні центри. Для районів міст вказані міста, до яких ці райони належать. Для населених пунктів вказаний їх тип.

ВИСНОВКИ

Отже, групування статистичних одиниць за різними критеріями полегшує їх усебічний аналіз.

Зазначимо, що відображені критерії класифікації є гармонізованими з Міжнародними класифікаторами та підготовлені відповідно до стандартів ISO, що полегшує порівняння результатів економічної діяльності національних статистичних об'єктів з іноземними.

Література:

1. Зміни до Класифікації інституційних секторів економіки України, затвердженої наказом Держкомстату України від 18.04.2005 № 96 "Про затвердження Класифікації інституційних секторів економіки України" [Електронний ресурс]: наказ Державної служби статистики України від 12.07.2007 р. № 214. — Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/norm_doc/2007/214/zminy.htm

2. Про державну статистику [Електронний ресурс]: закон України. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>

3. Класифікація видів економічної діяльності [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/842>

4. Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.isgeo.com.ua/products/datasets/admter>

5. Класифікація організаційно-правових форм господарювання [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ST000948.html

6. Про затвердження класифікації країн світу [Електронний ресурс]: наказ Державного комітету статистики України від 22.12.2010 р. № 527. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1157.1658.2&nobreak=1>

7. Про затвердження класифікацій валют та держав світу [Електронний ресурс]: наказ Державного комітету статистики України від 08.07.2002 р. № 260. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN1456-5.html

8. Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств [Електронний ресурс]: наказ Державної служби статистики України від 16.12.2009 р. № 481 — Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-polozhennja-pro-reestr-statistichnih-odin-doc11147.html>

References:

1. The official site of State Statistics Service of Ukraine (2012), "Zminy do Klyasyfikatsii instytutsiinykh sektoriv ekonomiky Ukrainy, zatverdzhenoї nakazom Derzhkomstatu Ukrainy vid 18.04.2005 № 96 "Pro zatverdzhennia Klyasyfikatsii instytutsiinykh sektoriv ekonomiky Unrainy" [nakaz priniat Derzhkomstatom Ukrainy 12.07.2007]" ["Amending the Classification of the institutional sectors of economie of Ukraine" [accepted by State Statistics Service of Ukraine 12/07/2007]], available at: http://ukrstat.org/uk/norm_doc/2007/214/zminy.htm (Accessed 9 October 2013).

2. The official site of Verkhovna Rada (2012), "Zakon Ukrainy Pro derzhavnu statystyku", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2614-12> (Accessed 9 October 2013).

3. The official site of State Service of Ukraine for Regulatory Policy and Entrepreneurship Development (2010), "Klyasyfikatsiia vydiv ekonomichnoi diialnosti" ["Classification of Economic Activities"], available at: <http://www.dkrp.gov.ua/info/842> (Accessed 11 October 2013).

4. Intelligence system (2013), "Klyasyfikatsiia obektiv administratyvno-terytorialnoho ustroiu Ukrainy" [Classification of the administrative-territorial structure of Ukraine], available at: <http://www.isgeo.com.ua/products/datasets/admter> (Accessed 11 October 2013).

5. The main legal portal of Ukraine (2004), "Klyasyfikatsiia orhanizatsiino-provovyh form hospodaruvannia" ["Form of property's classification"], available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ST000948.html (Accessed 9 October 2013).

6. Professional legal system MEGA-NAU (2010), "Pro zatverdzhennia klyasyfikatsii krain svitu [nakaz priniat Derzhkomstatom Ukrainy 22.12.2010]" ["On approval of classifications of the countries [accepted by State Statistics Service of Ukraine 22/12/2010]"], available at: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1157.1658.2&nobreak=1> (Accessed 9 October 2013).

7. The main legal portal of Ukraine (2002), "Pro zatverdzhennia klyasyfikatsii valut ta derzhav svitu [nakaz priniat Derzhkomstatom Ukrainy 08.07.2002]" ["On approval of classifications of the currencies and of the countries [accepted by State Statistics Service of Ukraine 08/07/2002]"], available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN14565.html (Accessed 9 October 2013).

8. Professional legal library (2009), "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Peestr statystychnykh odynyts ra formuvannia osnov vybirky sukupnostei odynyts statystychnykh sposterezhen za diialnistu pidpryemstv [nakaz priniat Derzhavnou sluzhbou statystyky Ukrainy 16.12.2009]" ["Statute of Statistical unit register [accepted by State Statistics Service of Ukraine 16/12/2009]"], available at: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-polozhennja-pro-reestr-statistichnih-odin-doc11147.html> (Accessed 9 October 2013).

Стаття надійшла до редакції 14.10.2013 р.